

OPETUSHALLITUS
UTBILDNINGSTYRELSEN

ERKÄNNANDE AV UTLÄNDSKA EXAMINA I FINLAND

Guider och handböcker 2010:2

ERKÄNNANDE AV UTLÄNDSKA EXAMINA I FINLAND

© Utbildningsstyrelsen

Guider och handböcker 2010:2

ISBN 978-952-13-4487-9 (hft.)

ISBN 978-952-13-4488-6 (pdf)

ISSN-L 1798-906X

ISSN 1798-906X (print)

ISSN 1798-9078 (online)

Ombrytning: Elvi Turtiainen

www.oph.fi/publikationer

Edita Prima Oy, Helsingfors 2010

INNEHÅLL

1. Inledning	5
2. Allmänt om beslutsfattandet i Utbildningsstyrelsen	6
3. Erkännande av yrkeskvalifikationer som EU/EES-medborgare har förvärvat i ett EU/EES-land	7
3.1 Vem kan få ett beslut och vilken typ av yrkeskvalifikationer kan beslutet gälla?	7
3.2 Principer vid beslutsfattandet	8
3.2.1 Villkorliga beslut och kompensationsåtgärder	8
4. Jämställande av högskolestudier som har genomförts utomlands	10
4.1 Vem kan få ett beslut och när behövs ett beslut?	10
4.2 Principer vid beslutsfattandet	11
4.2.1 Jämställande med en examen på en viss nivå och av en viss typ	11
4.2.2 Jämställande med en viss examen eller föreskrivna studier	11
5. Utbildningsstyrelsens beslut om behörighet för ett reglerat yrke	12
5.1 Lärare	13
5.1.1 Erkännande av lärarbehörighet som en EU/EES- medborgare förvärvat i en EU/EES-stat	13
5.1.2 Lärarbehörighet från ett annat nordiskt land	13
5.1.3 Jämställande av lärarutbildning som genomförts utanför EU/EES	14
5.1.4 Jämställande av en utländsk studieprestation med de studier som krävs av lärare	14
5.1.5 Undervisning på främmande språk i Finland	15
5.2 Uppgifter som kräver juridisk utbildning	15
5.2.1 Juridisk examen avlagd i ett EU/EES-land av en EU/EES-medborgare	15
5.3 Socialarbetare och socialhandedare	16
5.3.1 EU- eller EES-medborgare som har skaffat kvalifikationer i ett EU- eller EES-land	16
5.3.2 Kvalifikationerna har skaffats i ett land utanför EU/EES-området	17
5.4 Tjänster och uppgifter inom räddningsväsendet	17

6. När behövs inget beslut om tjänstebehörighet från Utbildningsstyrelsen?	18
6.1 Fortsatta studier i Finland	18
6.2 Ansökan om arbete hos arbetsgivare inom den privata sektorn....	18
6.3 En annan behörig myndighet än Utbildningsstyrelsen	18
7. Ansökningar om beslut och behandling av ansökningar	19
8. Utlåtanden om yrkesexamina som har avlagts utomlands	20
9. Erkännande utomlands av examina avlagda i Finland	20
9.1 Utlåtanden om examina som avlagts i Finland	21
 Bilag 1: Reglerade yrken et uppgifter som kräver rätt att utöva yrke i Finland	 22

1. Inledning

Med erkännande av examen avses ett beslut om den behörighet som en utländsk examen ger. Ett erkännande av examen behövs bl.a. i fråga om tjänstebehörighet, rätt att utöva ett yrke samt behörighet för fortsatta studier och tillgodoräknande av studier.

Det är Utbildningsstyrelsen som beslutar om vilken tjänstebehörighet en utländsk examen ger i Finland. Personer som har studerat utomlands behöver i allmänhet ett beslut av Utbildningsstyrelsen, om de söker en tjänst eller uppgift inom den offentliga sektorn och om det i lagstiftningen finns behörighetsvillkor för tjänsten eller uppgiften i fråga. Behörighetsvillkoret kan vara en högskoleexamen på en viss nivå eller en viss examen eller studieprestation avlagd i Finland.

Det är branschvisa myndigheter som beslutar om en person som har fått sin utbildning utomlands har rätt att utöva ett yrke eller använda en finländsk yrkesbeteckning. Att utöva ett yrke eller att använda en yrkesbeteckning kan enligt lagstiftningen i Finland kräva en viss utbildning. Sådana krav på utbildning finns exempelvis inom hälso- och sjukvården och sjöfarten.

Det är högskolorna och läroanstalterna som beslutar om beviljande av studierätt, om en person som har studerat utomlands vill fortsätta sina studier i Finland. Högskolorna och läroanstalterna beslutar också om tillgodoräknande av studier, dvs. om studierna ska få ingå i en examen som avläggs i Finland.

Denna guide är i första hand avsedd för sakkunniga som arbetar bland personer som har avlagt en examen utomlands. I guiden redogörs i huvudsak för förfaringssätten när besluten fattas i Utbildningsstyrelsen. Det ges information om den lagstiftning som beslutsfattandet baserar sig på och om kriterierna för att få ett beslut i olika situationer, och dessutom informeras om hur man ansöker om ett beslut.

2. Allmänt om beslutsfattandet i Utbildningsstyrelsen

Utbildningsstyrelsens beslutsfattande baserar sig på lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer (1093/2007, nedan kallad yrkeskvalifikationslagen), lagen om den tjänstebehörighet som högskolestudier utomlands medför (531/1986, nedan kallad utrikesstudielagen) eller förordningen om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet (986/1998). Vilken lagstiftning som ska tillämpas beror på i vilket land examen har avlagts, i vilket land sökanden är medborgare och vilken behörighet sökanden har.

Ett beslut från Utbildningsstyrelsen kan fås endast om man ansöker om det. Varje ansökan behandlas separat. Besluten är inte alltid likadana även om det land och den läroanstalt där examen har avlagts samt examens namn är desamma. För examina med samma namn kan ges olika beslut, om det finns väsentliga skillnader i utbildningens omfattning, kravnivå och innehåll. Även den sökandes arbetserfarenhet kan inverka på beslutets innehåll. Ibland förblir examensbenämningen densamma, men dess ställning i utbildningssystemet i landet i fråga förändras. När examen har avlagts är då av avgörande betydelse, t.ex. vid fastställande av om det är frågan om en lägre eller högre högskoleexamen.

Beslutet utformas enligt lagstiftningen om behörighet i Finland. I beslutet fastställs behörigheten för uppgiften med avseende på den utbildning som krävs. Det kan också finnas andra villkor gällande uppgiften, såsom krav på språkkunskaper eller arbetserfarenhet. Dessa ska påvisas för arbetsgivaren på andra sätt.

Ett beslut om erkännande av examen innebär inte att den utländska examen blir finländsk. En finländsk examensbenämning eller en lärd grad kan fås endast genom att avlägga en finländsk examen. De som har avlagt en examen utomlands använder den examensbenämning som de har fått utomlands.

3. Erkännande av yrkeskvalifikationer som EU/EES-medborgare har förvärvat i ett EU/EES-land

3.1 Vem kan få ett beslut och vilken typ av yrkeskvalifikationer kan beslutet gälla?

Medborgare i en EU/EES-stat eller i Schweiz kan få ett beslut om erkännande av yrkeskvalifikationer, om de har skaffat sig kvalifikationer för ett yrke i en annat EU/EES-stat eller i Schweiz.¹

Beslutet om erkännande av yrkeskvalifikationer kan gälla behörighet för en tjänst eller en uppgift, för vilken det i Finland har fastställts behörighetsvillkor i en lag eller en förordning. Till dessa s.k. reglerade yrken hör bl.a. yrket som lärare (t.ex. klasslärare, ämneslärare, speciallärare, lärare som ger förskoleundervisning, barnträdgårdslärare), socialarbetare, socialhandledare, uppgifter som kräver en juridisk examen samt uppgifter som befäl, underbefäl och manskap i huvudsyssla inom räddningstjänsten. Bilaga 1 innehåller en förteckning över de yrken som är reglerade i Finland och de behöriga myndigheterna.

De som inte är fullt behöriga för yrket i ett annat EU/EES-land eller i Schweiz till exempel på grund av att studierna har avbrutits kan inte få ett beslut om erkännande av yrkeskvalifikationer. För att få kvalifikationer måste dessa personer söka sig till en finländsk läroanstalt eller högskola för att avlägga den examen eller de studier som krävs för att få yrkeskvalifikationer. Då är det utbildningsanordnaren som beslutar om studierätt ska beviljas och som bestämmer studiernas innehåll och omfattning.

Om en EU/EES-medborgare som har avlagt en högskoleexamen i ett EU/EES-land eller i Schweiz söker en tjänst eller uppgift för vilken det krävs en högskoleexamen på en viss nivå, behöver han eller hon ett beslut om jämställande av nivån på sin examen (se 4.2). Ett beslut om nivån på examen ges utöver beslutet om erkännande av yrkeskvalifikationer då den sökande har avlagt minst en treårig högskoleexamen.

1 Den som har skaffat kvalifikationer för ett yrke utanför EU/EES-området kan också få ett beslut om erkännande av yrkeskvalifikationer, om den sökande är medborgare i ett EU/EES-land eller i Schweiz, den sökandes yrkeskvalifikationer har erkänts i ett annat EU/EES-land eller i Schweiz och den sökande har minst tre års yrkeserfarenhet i det land där yrkeskvalifikationerna har erkänts.

3.2 Principer vid beslutsfattandet

När beslut fattas tillämpas yrkeskvalifikationslagen, som baserar sig på Europaparlamentets och rådets direktiv 2005/36/EG om erkännande av yrkeskvalifikationer. Direktivets utgångspunkt är att en EU/EES-medborgare som har förvärvat yrkeskvalifikationer i ett EU/EES-land får motsvarande yrkeskvalifikationer även i de övriga medlemsländerna.

Direktivet om yrkeskvalifikationer innehåller en kvalifikationsklassificering, enligt vilken de betyg som visar kvalifikationerna är indelade i nivåer från a till e så att a är den lägsta nivån och e den högsta nivån i klassificeringen. Kvalifikationsnivåerna beskrivs i 6 § i yrkeskvalifikationslagen.

Förutsättningen för ett positivt beslut är att den sökandes utbildning placerar sig på en nivå som är högst en kvalifikationsnivå lägre än den utbildning som krävs i Finland för motsvarande uppgift. Till exempel en lärare som har avlagt en 1–2-årig utbildning för klasslärare (nivå c) efter en utbildning på andra stadiet kan inte få ett positivt beslut om behörighet att arbeta som klasslärare för vilken det i Finland krävs högre högskoleexamen (nivå e). Däremot kan en person som har fullgjort en utbildning för klasslärare på nivån lägre högskoleexamen (nivå d) få ett positivt beslut om behörighet att arbeta som klasslärare, eftersom den utbildning som krävs i Finland ligger endast en nivå högre (nivå e).

När beslutet bereds tar man reda på för vilka yrkesuppgifter den sökande har behörighet i ursprungslandet. Dessutom utreds om den sökandes utbildning till innehåll och längd motsvarar den utbildning som krävs för yrket i Finland. Med stöd av yrkeskvalifikationslagen fattar Utbildningsstyrelsen sitt beslut inom fyra månader efter att alla ansökningshandlingar har inkommit.

3.2.1 Villkorliga beslut och kompensationsåtgärder

Vid behov ges ett villkorligt beslut, det vill säga ett beslut i vilket det krävs en kompensationsåtgärd. Kompensationsåtgärden kan vara en anpassningsperiod eller ett lämplighetsprov. En anpassningsperiod eller ett lämplighetsprov kan krävas om

- den utbildning som den sökande har fullgjort är minst ett år kortare än den utbildning som krävs i Finland för motsvarande uppgift,
- innehållet i den sökandes utbildning väsentligt avviker från den utbildning som krävs i Finland för uppgiften eller
- yrkets innehåll i Finland avviker väsentligt från yrkets innehåll i det land där den sökande har förvärvat sina yrkeskvalifikationer.

De sökande får i allmänhet välja om de ska genomföra en anpassningsperiod eller ett lämplighetsprov. I beslutet ges alltså båda alternativen. De sökande kan dock inte välja mellan en anpassningsperiod och ett lämplighetsprov om yrkesutövningen kräver goda kunskaper i nationell rätt och verksamheten till en väsentlig och konstant del består av att ge råd i frågor som rör nationell rätt. Kompensationsåtgärden är alltid ett lämplighetsprov exempelvis då beslutet gäller behörighet för uppgifter som förutsätter en juridisk examen.

Arbetserfarenhet som förvärvats i yrket efter att examen har avlagts eller efter studier inom området kan helt eller delvis kompensera en väsentlig skillnad i utbildningen eller i yrkesuppgifternas innehåll. Då krävs ingen kompensationsåtgärd, eller så krävs en mindre åtgärd än annars.

Anpassningsperioder

Under anpassningsperioden sköter den sökande uppgiften eller utövar yrket under handledning och tillsyn. I praktiken avses med anpassningsperiod arbete i en tjänst eller befattning som man blir utnämnd till för en viss tid. Den sökande ska själv skaffa den arbetsplats där anpassningsperioden genomförs. I ett villkorligt beslut om erkännande av yrkeskvalifikationer fastställs längden på anpassningsperioden och de uppgifter som kan utföras under perioden. Dessutom kan beslutet innehålla andra nödvändiga villkor för hur anpassningsperioden ska genomföras.

När anpassningsperioden är genomförd kan den sökande ansöka om ett slutligt beslut om sin behörighet av Utbildningsstyrelsen. Till ansökan bifogas ett intyg över anpassningsperioden av arbetsgivaren eller en yrkesutövare som har fungerat som övervakare.

Lämplighetsprov

I lämplighetsprovet visar de sökande att de har de kunskaper och färdigheter som krävs för yrket i fråga i Finland. Provet kan även innehålla frågor som gäller kännedomen om god yrkespraxis. Provet ordnas på en högskola eller läroanstalt som ger utbildning inom branschen, och det avläggs i regel på finska eller svenska. I de villkorliga besluten om erkännande av yrkeskvalifikationer fastställs lämplighetsprovets temaområden och var provet kan avläggas. I en bilaga till beslutet ges anvisningar om hur man kan förbereda sig för lämplighetsprovet.

När lämplighetsprovet har avlagts kan den sökande ansöka om ett slutligt beslut om sin behörighet av Utbildningsstyrelsen. Till ansökan bifogas det intyg över godkänd prestation i lämplighetsprovet som har utfärdats av den instans som ordnade provet.

4. Jämställande av högskolestudier som har genomförts utomlands

4.1 Vem kan få ett beslut och när behövs ett beslut?

Personer som har avlagt en minst treårig högskoleexamen utomlands kan få ett beslut om jämställande av examen. Examen ska ingå i ursprungslandets högskoleexamenssystem och vara utfärdad av en officiell högskola. Beslutet fattas med stöd av utrikesstudielagen.

De som har avlagt en högskoleexamen utomlands behöver i allmänhet ett beslut om jämställande, om de söker en sådan tjänst eller uppgift inom den offentliga sektorn i Finland för vilken behörighetsvillkoret är högskoleexamen på en viss nivå. Beslut om jämställande av nivån på en examen behövs alltså oberoende av om examen har avlagts i en EU/EES-stat eller utanför EU/EES.

Personer som har avlagt en högskoleexamen utanför EU/EES eller medborgare från ett land som inte är medlem i EU/EES behöver också ett beslut om jämställande, om de i Finland söker en tjänst eller uppgift för vilken det i en lag eller förordning krävs en viss högskoleexamen eller en studieprestation i en högskola. Till dessa tjänster eller uppgifter hör bl.a. yrket som lärare (t.ex. klasslärare, ämneslärare, speciallärare, lärare som ger förskoleundervisning, barnträdgårdslärare), socialarbetare och socialhandledare samt yrken inom biblioteksbranschen.

Medborgare i ett EU/EES-land eller i Schweiz behöver ett beslut om jämställande, om de inte har yrkeskvalifikationer i ursprungslandet men har avlagt en studieprestation som i Finland utgör behörighetsvillkor för tjänsten eller uppgiften i fråga och denna studieprestation har avlagts som en del av personens högskoleexamen eller utöver denna som en studieprestation i en högskola. Sådana studieprestationer är till exempel de pedagogiska studierna för lärare eller de studier i undervisningsämnet som ingår i ämneslärarutbildningen.

4.2 Principer vid beslutsfattandet

4.2.1 Jämställande med en examen på en viss nivå och av en viss typ

En utländsk examen jämförs i första hand med en i Finland avlagd högskoleexamen på en viss nivå och av en viss typ: med en yrkeshögskoleexamen eller en högre yrkeshögskoleexamen, med en lägre eller högre högskoleexamen eller med en licentiat- eller doktorsexamen avlagd som en påbyggnadsexamen.

En utländsk högskoleexamens motsvarighet avgörs på basis av nivån på utbildningshelheten och utbildningshelhetens huvudsakliga inriktning (yrkesinriktad/akademisk). Nivån på utbildningshelheten bedöms genom att jämföra examens omfattning och kravnivå. Om grundutbildningen för en utländsk högskoleexamen utgörs av andra högskolestudier, räknas också de in i utbildningshelheten. Med en examens omfattning avses den arbetsmängd och den tid som i realiteten krävs för den utbildningshelhet som leder till examen. Med en examens kravnivå avses hur mångsidig och djupgående examen är och vilka teoretiska och metodmässiga färdigheter den ger. Vid bedömningen av nivån kan man också beakta de inlärningsresultat som har fastställts för examen. Dessutom kan man bedöma t.ex. praktikens andel av helheten.

Vid behov begär Utbildningsstyrelsen ett expertutlåtande om examens omfattning och kravnivå av en högskola i Finland.

Ett positivt beslut om jämställande kan inte ges om den sökandes utbildningshelhet inte till sin nivå motsvarar någon högskoleexamen som kan avläggas i Finland. I beslutet kan man inte som ett ytterligare krav kräva kompletterande studier.

4.2.2 Jämställande med en viss examen eller föreskrivna studier

En examen eller studiehelhet som har avlagts utomlands kan jämföras med en viss högskoleexamen eller vissa högskolestudier avlagda i Finland, om man i en lag eller förordning i Finland har föreskrivit att studierna i fråga utgör behörighetsvillkor för en tjänst eller uppgift.

Förutsättningen för ett positivt beslut är att den sökande i ursprungslandet är fullt behörig för det yrke som ansökan om behörighet i Finland gäller. Dessutom ska studierna till omfattning, kravnivå och innehåll motsvara de studier som i Finland krävs för uppgiften. Vid bedömning av omfattningen och kravnivån iaktas de principer som beskrivs i kapitel 4.2.1. Innehållets motsvarighet bedöms så att studierna jämförs med studierna enligt de gällande examensfordringarna i Finland.

Beslutet kan vara villkorligt, dvs. beslutet kan innehålla krav på kompletterande studier. När Utbildningsstyrelsen bestämmer de kompletterande studiernas innehåll och omfattning begärs vid behov ett utlåtande av den finländska högskola som ger undervisning inom området. Om beslutet om jämställande innehåller krav på kompletterande studier ska den som får beslutet själv ansöka om studierätt i en finländsk högskola.

Följande kompletterande studier kan krävas:

- högst 60 studiepoäng, om studierna jämföras med en högre högskoleexamen,
- högst 45 studiepoäng, om studierna jämföras med en yrkeshögskoleexamen,
- högst 30 studiepoäng, om studierna jämföras med en lägre högskoleexamen,
- högst 15 studiepoäng, om studierna jämföras med de pedagogiska studierna för lärare, och
- studier i ringa utsträckning med beaktande av studiernas totala omfattning, om studierna jämföras med en studieprestation vid högskola.

De kompletterande studiernas maximala omfattning baserar sig på förordningen 1206/2007.

Ett positivt beslut om jämställande kan inte fattas, om omfattningen på de kompletterande studierna överstiger den maximala omfattningen.

5. Utbildningsstyrelsens beslut om behörighet för ett reglerat yrke

I kapitlen 3 och 4 ovan behandlas de allmänna principerna vid beslut som fattas enligt yrkeskvalifikationslagen och utrikesstudielagen. Nedan beskrivs närmare tillvägagångssättet vid beslutsfattande och principerna för beslutsfattandet när man beviljar behörighet för vissa reglerade yrken. En person som har avlagt en examen utomlands kan behöva behörighet också för en annan uppgift för vilken det i en lag eller en förordning föreskrivs behörighetsvillkor. Bilaga 1, som innehåller en förteckning över de reglerade yrkena, innehåller information om dessa uppgifter och de behöriga myndigheterna.

5.1 Lärare

Läraryrket är reglerat i Finland. Behörighetsvillkoren för olika typer av lärartjänster har fastställts i förordningen om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet (986/1998). Om en person som har avlagt en examen utomlands vill ha behörighet för en tjänst eller uppgift som lärare i Finland, måste han eller hon oftast ansöka om ett beslut av Utbildningsstyrelsen.

Beslutsfattandet i fråga om lärarnas behörighet beskrivs mer ingående i Utbildningsstyrelsens guide Erkännande av lärarbehörighet som skaffats utomlands (2010).

5.1.1 Erkännande av lärarbehörighet som en EU/EES-medborgare förvärvat i en EU/EES-stat

Om den sökande är medborgare i en EU/EES-stat eller i Schweiz och har skaffat lärarbehörighet i en annan EU/EES-stat eller i Schweiz, fattas beslutet med stöd av lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer. Vid beslutsfattandet iaktas de allmänna principer som behandlas i kapitel 3.2.

Utbildningsstyrelsen kan ge ett beslut om lärarbehörighet till personer som i andra medlemsländer är fullt behöriga för motsvarande läraruppgifter. Då ansökan behandlas granskas förutom behörigheten i ursprungslandet också studiernas innehåll. Vid beslutsfattandet beaktas dessutom den sökandes yrkeserfarenhet. Beslutet är vid behov villkorligt, dvs. den sökande måste antingen genomföra en anpassningsperiod eller ett lämplighetsprov för att få behörighet.

5.1.2 Lärarbehörighet från ett annat nordiskt land

Personer som har avlagt en officiell klasslärarexamen som omfattar minst tre år i Sverige, Danmark, Norge eller Island är utan separat beslut behörig klasslärare (förordning 986/1988, 4 §). Personer som har avlagt en klasslärarexamen som omfattar mindre än tre år i Sverige, Danmark, Norge eller Island är behörig att undervisa inom den grundläggande utbildningen i årskurserna 1-4. Personer som dessutom har avlagt de tilläggsstudier som föreskrivs i Utbildningsstyrelsens beslut 181/014/1998 kan undervisa inom hela den grundläggande utbildningen.

Trots att personer som har avlagt klasslärarexamen i ett annat nordiskt land är behöriga utan separata beslut kan de ansöka om ett beslut om sin behörighet enligt yrkeskvalifikationslagen (se 5.1.1).

5.1.3 Jämställande av lärarutbildning som genomförts utanför EU/EES

Om en person har genomfört sin utbildning utanför EU/EES-området eller är medborgare i ett annat land än ett EU/EES-land tillämpas utrikesstudielagen vid beslutsfattandet. Vid beslutsfattandet iakttas de allmänna principer som behandlas i kapitel 4.2.

Förutsättningar för ett positivt beslut om jämställande är bl.a. att:

- den sökande i ursprungslandet är fullt behörig för den läraruppgift som ansökan om behörighet i Finland gäller,
- examen till sin nivå motsvarar den examen som i Finland krävs för läraruppgiften i fråga (t.ex. högre högskoleexamen för klasslärare, ämneslärare och speciallärare och lägre högskoleexamen för barnträdgårdslärare), och
- den sökandes studier till omfattning, kravnivå och innehåll motsvarar de studier som i Finland krävs för läraruppgiften i fråga.

I besluten krävs vanligen att den sökande genomför kompletterande studier. De kompletterande studierna kan gälla både ämneskunskaper och pedagogiska studier. För att få stöd för sitt beslutsfattande kan Utbildningsstyrelsen begära ett utlåtande om studiernas motsvarighet och behövliga kompletterande studier av en fakultet vid ett universitet i Finland.

5.1.4 Jämställande av en utländsk studieprestation med de studier som krävs av lärare

En studieprestation som ingår i en utländsk examen eller som avlagts utöver en utländsk examen kan jämföras med sådana studieprestationer på högskolenivå som i Finland utgör behörighetsvillkor för läraruppgifter. Sådana studieprestationer är till exempel de pedagogiska studierna för lärare eller de studier i undervisningsämnet som ingår i ämneslärarutbildningen.

Utbildningsstyrelsens beslut baserar sig på lagen om den tjänstebehörighet som högskolestudier utomlands medför. Vid beslutsfattandet iakttas de allmänna principer som behandlas i kapitel 4.2. När beslutet fattas jämförs de utländska studiernas omfattning, kravnivå och innehåll med den finländska studieprestationen i fråga. I besluten krävs vanligen kompletterande studier. För att få stöd för sitt beslutsfattande kan Utbildningsstyrelsen begära ett utlåtande om studiernas motsvarighet och behövliga kompletterande studier av en fakultet vid ett universitet i Finland.

5.1.5 Undervisning på främmande språk i Finland

Utbildningsstyrelsen kan av särskilda skäl ge behörighet att undervisa på ett annat språk än finska, svenska eller samiska. Besluten baserar sig på förordningen om behörighetsvillkoren för personal inom undervisningsväsendet (986/1998, 21 §). En person kan till exempel ges behörighet att ge förskoleundervisning, ämnesundervisning eller specialundervisning i engelskspråkig undervisning. Besluten har i huvudsak getts personer som fått lärarutbildning utanför EU/EES-området.

För att få behörighet förutsätts åtminstone följande:

- den sökande är fullt behörig för motsvarande uppgifter i ursprungslandet
- nivån på den sökandes lärarutbildning motsvarar minst lägre högskoleexamen
- den sökande har avlagt tillräckligt omfattande pedagogiska studier och studier i undervisningsämnet
- den sökande har genomfört lärarutbildningen på det främmande språk som han eller hon ska undervisa på i Finland och som är ursprungslandets officiella språk.

I besluten krävs vanligen att den sökande avlägger ett lämplighetsprov. I Utbildningsstyrelsens beslut bestäms lämplighetsprovets temaområden och var provet kan avläggas.

Personer som har genomförts sin lärarutbildning utomlands behöver inte ett separat beslut om huruvida studierna är tillräckliga för undervisning på ett främmande språk, om de får ett beslut om erkännande av lärarkvalifikationer som förvärvats i ett annat EU/EES-land (se 5.1.3) eller ett beslut om jämställande av utbildningen från ett land utanför EU/EES-området med de studier som krävs av lärare i Finland (se 5.1.4).

5.2 Uppgifter som kräver juridisk utbildning

5.2.1 Juridisk examen avlagd i ett EU/EES-land av en EU/EES-medborgare

En medborgare i ett EU- eller EES-land som har avlagt en examen inom det juridiska området i ett annat EU- eller EES-land kan av Utbildningsstyrelsen ansöka om ett beslut om behörighet för en tjänst eller uppgift för vilken behörighetsvillkoret är rättsnotarie eller juris magisterexamen. Beslutet ges med stöd av lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer. Vid beslutsfattandet iaktas de allmänna principer som behandlas i kapitel 3.2.

Vid behov ges beslutet villkorligt, dvs. i beslutet krävs att den sökande avlägger ett lämplighetsprov i de ämnen som ingår i den utbildning som krävs i Finland men som inte har ingått i den sökandes utbildning. Lämplighetsprovet ordnas av en universitetsfakultet där man kan avlägga juridiska examina. Lämplighetsprovet innehåller följande temaområden, av vilka den sökande ska genomföra en del eller alla:

1. det finländska rättssystemets struktur och källor
2. obligationsrätten
3. sakrätten
4. familje- och kvarlåtenskapsrätten
5. straffrätten
6. processrätten
7. författningsrätten
8. förvaltningsrätten.

Om den sökande i Finland har skaffat arbetserfarenhet inom det juridiska området eller kompletterande juridiska studier, kan han eller hon ansöka om befrielse från ett eller flera av temaområdena i lämplighetsprovet.

5.3 Socialarbetare och socialhandledare

5.3.1 EU- eller EES-medborgare som har skaffat kvalifikationer i ett EU- eller EES-land

En EU- eller EES-medborgare som i ett annat EU- eller EES-land har skaffat de kvalifikationer som krävs av socialarbetare eller socialhandledare kan ansöka om ett beslut av Utbildningsstyrelsen om behörighet för motsvarande uppgift i Finland. Beslutet fattas med stöd av lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer. Vid beslutsfattandet iaktas de allmänna principer som behandlas i kapitel 3.2.

Utbildningsstyrelsen kan ge ett beslut om behörighet att arbeta som socialarbetare eller socialhandledare till en person som i ett annat medlemsland är fullt behörig för motsvarande uppgift. När ansökan behandlas granskas också studiernas och yrkesuppgifternas innehåll. I beslutsfattandet beaktas också den sökandes yrkeserfarenhet.

Beslutet är vid behov villkorligt, dvs. den sökande måste antingen genomföra en anpassningsperiod eller ett lämplighetsprov för att få behörighet. Utbildningsstyrelsen begär vid behov ett utlåtande av en högskola som ger utbildning inom området för fastställande av lämplighetsprovet och anpassningsperioden.

5.3.2 Kvalifikationerna har skaffats i ett land utanför EU/EES-området

Om den sökande har skaffat de kvalifikationer som krävs av socialarbetare eller socialhandledare i ett land utanför EU/EES-området eller om han eller hon är medborgare i ett annat land än ett EU- eller EES-land, tillämpas utrikesstudielagen vid beslutsfattandet. Vid beslutsfattandet iaktas de allmänna principer som behandlas i kapitel 4.2.

Förutsättningarna för ett positivt beslut om jämställande är bl.a. att:

- den sökande är fullt behörig för arbete som socialarbetare eller socialhandledare i ursprungslandet,
- examen till sin nivå motsvarar minst en högre högskoleexamen avlagd i Finland, om ansökan gäller behörighet att arbeta som socialarbetare,
- examen till sin nivå motsvarar minst en yrkeshögskoleexamen avlagd i Finland, om ansökan gäller behörighet att arbeta som socialhandledare, och
- den sökandes studier till omfattning, kravnivå och innehåll motsvarar de studier som krävs för uppgiften i fråga i Finland.

I besluten krävs vanligen kompletterande studier. För att få stöd för beslutsfattandet kan Utbildningsstyrelsen begära ett utlåtande om studiernas motsvarighet och behövliga kompletterande studier av en högskola som ger utbildning inom området.

5.4 Tjänster och uppgifter inom räddningsväsendet

En EU- eller EES-medborgare som i ett annat EU- eller EES-land eller i Schweiz har skaffat de kvalifikationer som krävs för uppgifter inom räddningsväsendet kan ansöka om ett beslut av Utbildningsstyrelsen om behörighet för uppgifterna som befäl, underbefäl och manskap i huvudsyssla inom räddningsväsendet i Finland. Beslutet fattas med stöd av lagen om erkännande av yrkeskvalifikationer. Vid beslutsfattandet iaktas de allmänna principer som behandlas i kapitel 3.2.

Utbildningsstyrelsen kan ge ett beslut till personer som i ett annat medlemsland är fullt behöriga för motsvarande uppgifter inom räddningsväsendet. När ansökan behandlas granskas också studiernas och yrkesuppgifternas innehåll. Vid beslutsfattandet beaktas också den sökandes yrkeserfarenhet.

Beslutet är vid behov villkorligt, dvs. den sökande måste antingen genomföra en anpassningsperiod eller ett lämplighetsprov för att få behörighet. För att kunna fastställa lämplighetsprovet och anpassningsperioden begär Utbildningsstyrelsen vid behov ett utlåtande av Räddningsinstitutet.

6. När behövs inget beslut om tjänstebehörighet från Utbildningsstyrelsen?

En person som har studerat utomlands behöver inte alltid ett beslut om sin behörighet av Utbildningsstyrelsen. Nedan beskrivs de vanligaste fall där det inte behövs något beslut av Utbildningsstyrelsen.

6.1 Fortsatta studier i Finland

Personer som har studerat utomlands och som vill fortsätta med sina studier i Finland ska ansöka om studierätt vid en högskola i Finland. Högskolorna fattar självständigt beslut i frågor som gäller antagning av studerande och tillgodoräknande av studier utomlands. Vid behov kan högskolorna begära att Utbildningsstyrelsen ger mer information om den utländska utbildningen för att få stöd för sitt beslutsfattande.

6.2 Ansökan om arbete hos arbetsgivare inom den privata sektorn

Utbildningsstyrelsens beslut gäller behörighet för offentliga tjänster eller uppgifter. Arbetsgivarna inom den privata sektorn är med undantag för vissa reglerade specialområden inte bundna av formella behörighetsvillkor utan kan själva bedöma de utländska utbildningarna och anställa personer som de anser är kompetenta. Det kan i alla fall vara till nytta att ha ett beslut om tjänstebehörighet från Utbildningsstyrelsen även när man söker ett jobb inom den privata sektorn.

6.3 En annan behörig myndighet än Utbildningsstyrelsen

För några tjänsters och uppgifters del finns det särskilda författningar enligt vilka en annan instans än Utbildningsstyrelsen fattar beslut om vilken behörighet en utländsk examen medför. Kontaktuppgifterna för de behöriga myndigheterna anges i den förteckning över reglerade yrken som finns i bilaga 1.

7. Ansökningar om beslut och behandling av ansökningar

Man kan ansöka om ett beslut genom att skicka en ifylld och undertecknad ansökningsblankett inklusive bilagor till Utbildningsstyrelsen. Noggranna anvisningar om vilka bilagor som behövs finns i en anvisning om hur man fyller i ansökningsblanketten. Ansökningsblanketten och -anvisningen finns på Utbildningsstyrelsens webbsida www.oph.fi/examenserkannande. Blanketten och anvisningen finns på finska, svenska och engelska. Dessutom har anvisningen om ansökan publicerats på ryska.

Utbildningsstyrelsen informerar den sökande om att ansökan har mottagits inom en månad efter att ansökan har anlänt. Vid behov ombeds den sökande komplettera sin ansökan. Ansökan börjar behandlas först när den sökande har sânt den ifyllda och undertecknade ansökningsblanketten och alla behövliga bilagor till Utbildningsstyrelsen.

Behandlingen tar i medeltal 3–4 månader. Behandlingstiden påverkas bl.a. av om Utbildningsstyrelsen begär expertutlåtanden av utomstående om examen eller inte. Utbildningsstyrelsen kontaktar den sökande om behörigheten inte kan beviljas.

Beslutet ges på finska eller svenska. Beslutet är avgiftsbelagt och sänds till den sökande mot postförskott till en adress i Finland. Över beslutet kan besvär anföras hos en förvaltningsdomstol. En besvär-anvisning bifogas beslutet.

8. Utlåtanden om yrkesexamina som har avlagts utomlands

Utbildningsstyrelsen ger expertutlåtanden om utländska yrkesexamina, för vilka det inte är möjligt att ge ett beslut om tjänstebehörighet. Utlåtanden kan ges om examina som har slutförts och som ingår i ursprungslandets officiella examensstruktur. Utlåtandet är en expertmyndighets bedömning, som inte ger tjänstebehörighet. Utbildningsstyrelsens utlåtande kan i alla fall vara till hjälp när man söker jobb och i vissa situationer då man söker sig till en utbildning eller begär att studier ska räknas till godo.

I utlåtandet ges information om examens innehåll och nivå samt om den kvalifikation som examen ger i ursprungslandet. Examens innehåll jämförs med de finländska examina som kommer närmast examen i fråga till den del som Utbildningsstyrelsen har de uppgifter som behövs för att kunna göra det. Utlåtandet ges på finska eller svenska.

Man ansöker om ett utlåtande genom att skicka en ifylld ansökan inklusive bilagor till Utbildningsstyrelsen. Ansökningsblanketten och anvisningen om hur man begär ett utlåtande finns på Utbildningsstyrelsens webbplats www.oph.fi/examenserkanande på finska, svenska och engelska. Utlåtandet är avgiftsbelagt och skickas till den sökande mot postförskott till en adress i Finland.

9. Erkännande utomlands av examina avlagda i Finland

Den internationella principen för erkännande av examina är att den mottagande parten gör tolkningen av nivån på den utländska examen och den behörighet som examen medför. I Finland kan man inte direkt påverka en myndighets beslutsfattande i ett annat land. Fastän det i EG-direktiv eller i internationella avtal finns vissa allmänna bestämmelser, har varje land rätt att självt bestämma hur det verkställer bestämmelserna och hur de tillämpar dem i enskilda fall.

Utbildningsstyrelsen fungerar som det nationella kontaktställe som enligt EG:s yrkeskvalifikationsdirektiv har i uppgift att informera om examina och kvalifikationerna samt förfaringssättet vid erkännande av examina i Finland och i andra medlemsländer. Utbildningsstyrelsen fungerar också som informationscentral för den internationella jämförelsen av högskolestudier (ENIC/NARIC) i Finland. Utbildningsstyrelsen ger vid behov råd till dem som har avlagt en examen i Finland och som vill få examen erkänd i ett annat medlemsland.

Det kan rekommenderas att finländare som tänker söka jobb eller studera utomlands på förhand tar reda på hur man kan få sin examen erkänd av myndigheterna i mållandet. De viktigaste handlingarna är de examensbetyg som läroanstalten eller högskolan i Finland har utfärdat inklusive bilagor samt de eventuella översättningar av betygen som krävs. Man kan också anhålla om ett separat utlåtande om den finländska examen av Utbildningsstyrelsen.

9.1 Utlåtanden om examina som avlagts i Finland

Utbildningsstyrelsen kan ge ett expertutlåtande om en finländsk examen för internationellt bruk. Utlåtanden kan ges om examina som har slutförts och som ingår i Finlands officiella examensstruktur. Utlåtandet ges på finska, svenska eller engelska.

Utlåtandena om examina avlagda i Finland är av två typer:

1. Utlåtanden om
 - den sökandes högskolebehörighet i Finland
 - examens och/eller läroanstaltens officiella ställning i det finska utbildningssystemet
 - huruvida examen omfattas av yrkeskvalifikationsdirektivet (2005/36/EG).
2. Utlåtanden om innehållet i den sökandes examen och de akademiska färdigheter och yrkesfärdigheter som examen medför.

Man ansöker om ett utlåtande genom att skicka en ifylld ansökan inklusive bilagor till Utbildningsstyrelsen. Ansökningsblanketten och -anvisningen finns på Utbildningsstyrelsens webbsida www.oph.fi/examenserkannande. Utlåtandet är avgiftsbelagt och skickas till den sökande mot postförskott till en adress i Finland.

Bilag 1: Reglerade yrken et uppgifter som kräver rätt att utöva yrke i Finland

Reglerade yrken i Finland

Yrket	Den behöriga myndigheten
barnmorska	Valvira ¹ , www.valvira.fi
barntädgårdslärare	Utbildningsstyrelsen
befälet i räddningsbranschen	Utbildningsstyrelsen
anställd med utbildning inom biblioteksområdet	Utbildningsstyrelsen
tjänst för diakonin	Kyrkans centralförvaltning, www.evl.fi
dykare som utför byggnadsarbete under vatten	Nylands arbetarskyddsdistrikt, arbetarskyddsbyrå, www.tyosuojelu.fi
elevhandledare	Utbildningsstyrelsen
ergoterapeut	Valvira, www.valvira.fi
farmaceut	Valvira, www.valvira.fi
fotterapeut	Valvira, www.valvira.fi
fysioterapeut	Valvira, www.valvira.fi
föreståndare för bevakningsföretag	Inrikesministeriet, www.intermin.fi
hälsovårdare	Valvira, www.valvira.fi
jourhavande vid nödcentraler	Utbildningsstyrelsen
yrken som förutsätter en avlagd juris magisterexamen	Utbildningsstyrelsen
kantor	Kyrkans centralförvaltning, www.evl.fi
klasslärare	Utbildningsstyrelsen
den som för en kran (mobilkran eller tornkran)	Nylands arbetarskyddsdistrikt, arbetarskyddsbyrå, www.tyosuojelu.fi
laboratorieskötare	Valvira, www.valvira.fi
laddare	Tavastlands arbetarskyddsdistrikt, arbetarskyddsbyrå, www.tyosuojelu.fi
läkare	Valvira, www.valvira.fi
lärare i fritt bildningsarbete	Utbildningsstyrelsen
lärare i yrkesinriktade studier	Utbildningsstyrelsen
lärare som meddelar förskoleundervisning	Utbildningsstyrelsen
manskap och underbefälet i räddningsbranschen	Utbildningsstyrelsen
munhygienist	Valvira, www.valvira.fi
naprapat	Valvira, www.valvira.fi

1 Tillstånds- och tillsynsverket för social- och hälsovården (Valvira)

Yrket	Den behöriga myndigheten
näringssterapeut	Valvira, www.valvira.fi
närvårdare	Valvira, www.valvira.fi
närvårdare (socialbranschen)	Utbildningsstyrelsen
optiker	Valvira, www.valvira.fi
ortopedtekniker	Valvira, www.valvira.fi
osteopat	Valvira, www.valvira.fi
patentombud	Patent- och registerstyrelsen, www.prh.fi
polis (manskapstjänster)	Utbildningsstyrelsen
provisor	Valvira, www.valvira.fi
prästämbetet och lektor	Kyrkans centralförvaltning, www.evl.fi
psykolog	Valvira, www.valvira.fi
psykoterapeut	Valvira, www.valvira.fi
röntgenskötare	Valvira, www.valvira.fi
sjukhuscellbiolog	Valvira, www.valvira.fi
sjukhusfysiker	Valvira, www.valvira.fi
sjukhusgenetiker	Valvira, www.valvira.fi
sjukhuskemist	Valvira, www.valvira.fi
sjukhusmikrobiolog	Valvira, www.valvira.fi
sjukskötare	Valvira, www.valvira.fi
socialarbetare	Utbildningsstyrelsen
socialhandledare	Utbildningsstyrelsen
sotare	Regionförvaltningsverket, www.avi.fi
specialbarntädgårdslärare	Utbildningsstyrelsen
specialistläkare	Valvira, www.valvira.fi
speciallärare	Utbildningsstyrelsen
specialtandläkare	Valvira, www.valvira.fi
studiehandledare	Utbildningsstyrelsen
talterapeut	Valvira, www.valvira.fi
tandhygienist	Valvira, www.valvira.fi
tandläkare	Valvira, www.valvira.fi
tandtekniker	Valvira, www.valvira.fi
trafiklärare	Utbildningsstyrelsen
utbildad massör	Valvira, www.valvira.fi
veterinär	Livsmedelssäkerhetsverket, www.evira.fi
väktare (fångvårdsbranschen)	Utbildningsstyrelsen
väktare (säkerhetsbranschen)	Inrikesministeriet, www.intermin.fi
ämneslärare	Utbildningsstyrelsen

Uppgifter som kräver rätt att utöva yrke

Yrket	Den behöriga myndigheten
revisor inom den offentliga förvaltningen	Revisionsnämnden för den offentliga förvaltningen och ekonomin, www.jhtt.fi
av handelskammare eller centralhandelskammaren godkända revisorer	Centralhandelskammaren, www.keskuskauppakamari.fi
advokat	Finlands Advokatförbund, www.asianajajat.fi
sjöfartsyrken	Trafiksäkerhetsverket, www.trafi.fi

Tryckt
ISBN 978-952-13-4487-9
ISSN 1798-906X

Online
ISBN 978-952-13-4488-6
ISSN 1798-9078

Enheten för erkännande och internationell jämförelse av examina beslutar om den tjänstebehörighet som utländska examina ger i Finland, ger sakkunnigutlåtanden om utländska yrkesinriktade examina samt främjar erkännande av kompetens.

Enheten fungerar som nationellt informationscenter för följande internationella nätverk: Europasset, informationsutbyte för akademiskt erkännande (ENIC/NARIC), yrkeskvalifikationsdirektivet och referensramen för examina.